

UZASADNIENIE WYROKU

Decyzją z dnia 17 czerwca 2022 r., znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił J. D. prawa do zasiłku macierzyńskiego za okres od 23 maja 2022 r. do 1 stycznia 2023 r. W uzasadnieniu decyzji organ wskazał, że pisemny wniosek o wypłatę zasiłku macierzyńskiego za okres ustalony jako okres urlopu rodzicielskiego, został złożony w organie w dniu 30 maja 2022 r., natomiast wniosek dotyczył przyznania zasiłku za okres od 23 maja 2022 r. do 1 stycznia 2023 r. We wcześniejszym okresie od 3 stycznia 2022r. (data porodu) do 22 maja 2022 r. Zakład wypłacał J. D. zasiłek macierzyński.

W odwołaniu od decyzji ubezpieczona wniosła, że ZUS nie rozpatrzył jej wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o wypłatę zasiłku macierzyńskiego za sporny okres, ponadto wskazała, że od dnia porodu zmaga się z depresją poporodową, co było przyczyną przekroczenia przez nią terminu do złożenia wniosku o wypłatę zasiłku o dalszy okres urlopu.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wniósł o jego oddalenie z uzasadnieniem analogicznym jak w decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

J. D. podlegała ubezpieczeniom społecznym, w tym dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu, z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. Od dnia porodu tj. od dnia 3 stycznia 2022 r. do 22 maja 2022 r. Zakład wypłacał J. D. zasiłek macierzyński. Wniosek o wypłatę zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu macierzyńskiego, za okres od dnia porodu do 22 maja 2022 r., za ubezpieczoną złożyła jej księgowa. Składając wniosek o wypłatę zasiłku księgowa nie wystąpiła dla ubezpieczonej o zasiłek macierzyński za kolejny okres urlopu rodzicielskiego, pozostawiając tę część wniosku niewypełnioną. **Dowód:** wniosek o zasiłek macierzyński k. 2-3 akt zasiłkowych; przesłuchanie J. D. k. 20-21.

Po porodzie, w okresie urlopu macierzyńskiego, J. D. nie prowadziła działalności gospodarczej i ograniczyła usługi księgowe. Ubezpieczona wiedziała o konieczności złożenia w ZUS kolejnego wniosku o zasiłek macierzyński, za kolejny półroczny okres, dlatego przed upływem tego czasu, licząc od dnia porodu, czyli w dniu 30 maja 2022 r. przyszła osobiście do ZUS dowiedzieć się o formalności związane z przedłużeniem zasiłku o kolejny okres urlopu rodzicielskiego. W Zakładzie udzielono jej informacji, że z dniem 22 maja 2022 r. zakończył się okres, na który przyznano jej zasiłek macierzyński za okres urlopu macierzyńskiego. J. D. złożyła w tym samym dniu wizyty wniosek o przyznanie zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego od dnia 23 maja 2022 r. do 1 stycznia 2023 r. Oświadczyła, że ojciec dziecka nie będzie korzystał z urlopu rodzicielskiego na dziecko.

Dowód: wniosek o zasiłek macierzyński z 30.05.2022r. (karta bez numeru) akt zasiłkowych; przesłuchanie J. D. k. 20-21.

Ubezpieczona J. D. od lutego 2020 r. ma zdiagnozowane zaburzenia depresyjne. Stale przyjmuje leki. Po porodzie stan depresji pogłębił się.

Dowód: zaświadczenie lekarskie k. 9 akt zasiłkowych; przesłuchanie J. D. k. 20-21.

W dniu 17 czerwca 2022 r. ZUS wydał decyzję o odmowie prawa do zasiłku macierzyńskiego za okres 23 maja 2022 r. do 1 stycznia 2023 r. Ubezpieczona złożyła odwołanie od decyzji oraz wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o wypłatę zasiłku macierzyńskiego za okres ustalony jako okres urlopu rodzicielskiego.

Bezsporne, a nadto: pismo z 8.07.2022 r. k. 7 akt zasiłkowych; decyzja z 17.06.2022 r.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego okazało się uzasadnione.

Przedmiot sporu w niniejszej sprawie stanowiło prawo ubezpieczonej do zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego od 23 maja 2022 r. do 1 stycznia 2023r. Jediną przyczyną dla której ZUS odmówił ubezpieczonej prawa do zasiłku macierzyńskiego była okoliczność, iż ubezpieczona złożyła wniosek o przyznanie tego zasiłku (za dalszy okres urlopu rodzicielskiego) po dacie, od której prawo do tego zasiłku jej przysługiwało. ZUS nie kwestionował prawa do zasiłku macierzyńskiego ubezpieczonej, nie kwestionował także okresu o jaki ubezpieczona ubiegała się o zasiłek. Kwestią sporną było jedynie to, czy ubezpieczona będąca płatnikiem składek na własne ubezpieczenia, może złożyć wniosek o przyznanie zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego, kilka dni po upływie terminu pobierania zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu macierzyńskiego oraz urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego. ZUS stał na stanowisku, że skoro wniosek nie został złożony przed terminem rozpoczęcia korzystania z tego świadczenia, to zasiłek macierzyński za cały okres urlopu rodzicielskiego ubezpieczonej się nie należy.

Stan faktyczny w sprawie Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów oraz przesłuchania ubezpieczonej.

Zgodnie z art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 1732 ze zm., dalej jako „ustawa zasiłkowa”), zasiłek macierzyński przysługuje ubezpieczonej, która w okresie ubezpieczenia chorobowego albo w okresie urlopu wychowawczego urodziła dziecko. Stosownie do art. 29 ust. 3 ustawy zasiłkowej, w przypadku rezygnacji przez ubezpieczoną - matkę dziecka z pobierania zasiłku macierzyńskiego, po wykorzystaniu przez nią tego zasiłku za okres co najmniej 14 tygodni po porodzie, zasiłek macierzyński przysługuje ubezpieczonemu - ojcu dziecka, który uzyskał prawo do urlopu macierzyńskiego lub przerwał działalność zarobkową w celu sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem.

Z art. 29a ust. 1 ustawy zasiłkowej wynika, że zasiłek macierzyński przysługuje przez okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego oraz urlopu ojcowskiego. Przepisy art. 29a ust. 2-4 ustawy regulują kwestie „współdzielenia” urlopu rodzicielskiego przez rodziców dziecka.

Postępowanie w sprawach ustalania prawa do zasiłków i zasady ich wypłaty zostały uregulowane w rozdziale 11 ustawy zasiłkowej w artykułach od 61 do 70 ustawy zasiłkowej.

Z art. 61b ust. 1 ustawy wynika, że postępowanie w sprawie przyznania i wypłaty zasiłku wszczyna się na wniosek złożony w formie pisemnej lub w formie dokumentu elektronicznego podpisanego kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym, podpisem osobistym albo z wykorzystaniem sposobu potwierdzania pochodzenia oraz integralności danych dostępnego w systemie teleinformatycznym udostępnionym bezpłatnie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, na elektroniczną skrynkę podawczą Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub na adres do doręczeń elektronicznych.

Zgodnie z art. 67 ustawy zasiłkowej,

1. Roszczenie o wypłatę zasiłku chorobowego, wyrównawczego, macierzyńskiego oraz opiekuńczego przedawnia się po upływie 6 miesięcy od ostatniego dnia okresu, za który zasiłek przysługuje.

3. Jeżeli niezgłoszenie roszczenia o wypłatę zasiłku nastąpiło z przyczyn niezależnych od osoby uprawnionej, termin 6 miesięcy liczy się od dnia, w którym ustała przeszkoda uniemożliwiająca zgłoszenie roszczenia.

Żaden z wymienionych wyżej przepisów ustawy zasiłkowej nie ustanawia zasady, że w przypadku złożenia przez ubezpieczoną wniosku o zasiłek macierzyński, kilka dni po terminie począwszy od którego zasiłek przysługuje, prawo do wypłaty zasiłku ustaje lub wygasa. W niniejszej sprawie ZUS nie kwestionował prawa do zasiłku ubezpieczonej za sporny okres, kwestionował jedynie fakt prawa do jego wypłaty, wskazując, że wniosek został złożony przez ubezpieczoną po terminie. W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu przywołał treść §

22 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 grudnia 2015 r. w sprawie zakresu informacji o okolicznościach mających wpływ na prawo do zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa lub ich wysokość oraz dokumentów niezbędnych do przyznania i wypłaty zasiłków, z którego treści wynika, że: Dokumentami niezbędnymi do przyznania i wypłaty zasiłku macierzyńskiego przysługującego ubezpieczonemu za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu rodzicielskiego, jeżeli zasiłek macierzyński za okres bezpośrednio poprzedzający okres objęty wnioskiem o udzielenie tego urlopu był pobierany przez tego ubezpieczonego, są: złożony w formie papierowej lub w formie dokumentu elektronicznego uwierzytelnionego z wykorzystaniem kwalifikowanego certyfikatu lub profilu zaufanego ePUAP na elektroniczną skrzynkę podawczą Zakładu, wniosek ubezpieczonego złożony płatnikowi zasiłku macierzyńskiego przed terminem rozpoczęcia korzystania z tego zasiłku za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu rodzicielskiego - w przypadku ubezpieczonego niebędącego pracownikiem.

Zdaniem sądu orzekającego, przywołany wyżej przepis rozporządzenia - aktu podwykonawczego nie może stanowić podstawy odmowy wypłaty ubezpieczonej zasiłku macierzyńskiego z co najmniej dwóch powodów.

W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na zakres i cel delegacji ustawowej zawartej w art. 61b ust. 6 ustawy zasiłkowej. Zgodnie z zapisem delegacji ustawowej: Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, zakres informacji o okolicznościach mających wpływ na prawo do zasiłku lub jego wysokość, o których mowa w ust. 3 pkt 3, oraz dokumenty niezbędne do przyznania i wypłaty zasiłków, o których mowa w ust. 4, **mając na uwadze konieczność zapewnienia sprawnego i terminowego ustalania prawa do zasiłków i dokonywania ich wypłaty**. Oczywistym jest, że dla zapewnienia terminowego ustalania prawa do zasiłków i terminowego dokonywania wypłaty, konieczne jest złożenie wniosku przed terminem rozpoczęcia korzystania z tego zasiłku. Z tego powodu przepisy rozporządzenia (wykonawczego) zawierają taką regulację, stanowiąc, że wniosek winien być złożony przed terminem korzystania z zasiłku. Jednak dokonując wykładni przepisów rozporządzenia, będącego aktem prawnym rangi podustawowej, nie można dokonywać takiej interpretacji, która pozostaje w sprzeczności z przepisami samej ustawy. Jediną sankcją dla ubezpieczonej w przypadku przekroczenia terminu wskazanego w Rozporządzeniu mogło być nieterminowe ustalenie przez ZUS prawa do zasiłku i nieterminowe dokonanie wypłaty przez ZUS. Natomiast wywodzenie z tego przepisu normy, iż prawo do wypłaty zasiłku ustało (wygasło) nie jest prawidłowe.

Po drugie, przywołany § 22 pkt 3 Rozporządzenia i dokonana przez ZUS wykładnia tego przepisu, w części dotyczącej terminu złożenia wniosku (przed terminem rozpoczęcia korzystania z tego zasiłku), pozostaje w sprzeczności z art. 67 ust. 1 i 3 ustawy zasiłkowej. Zgodnie z tym przepisem roszczenie o wypłatę m.in. zasiłku macierzyńskiego przedawnia się po upływie 6 miesięcy od ostatniego dnia okresu, za który zasiłek przysługuje. Ponadto jeżeli niezgłoszenie roszczenia o wypłatę zasiłku w tym terminie nastąpiło z przyczyn niezależnych od osoby uprawnionej, termin 6 miesięcy liczy się od dnia, w którym ustala przeszkoda uniemożliwiająca zgłoszenie roszczenia. To właśnie przepis art. 67 ust. 1 i 3 ustawy zasiłkowej wyznacza granice czasowe złożenia wniosku o wypłatę zasiłku macierzyńskiego. Z przepisu wynika, że roszczenie przedawnia się po upływie 6 miesięcy od ostatniego dnia okresu, za który zasiłek przysługuje, co w przypadku spornym J. D. oznaczałoby początek biegu terminu przedawnienia dopiero w dniu 1 stycznia 2023 r. Dodatkowo ust. 3 przepisu nakazuje organowi zbadanie przyczyn niezgłoszenia wniosku przez ubezpieczonego w ustawowym terminie, a w przypadku ustalenia, że istniała przeszkoda uniemożliwiająca zgłoszenie roszczenia w ustawowym terminie, liczenie terminu przedawnienia, dopiero od dnia ustania tej przyczyny. Postępowanie dowodowe w sprawie wykazało, że ubezpieczona J. D. po porodzie zmagająca się z depresją, na którą choruje od kilku lat, zaś po porodzie objawy choroby nasiliły się. ZUS nie wziął pod uwagę także tej okoliczności – stanu zdrowia ubezpieczonej w kontekście ustalenia daty początku biegu terminu przedawnienia wniosku o wypłatę zasiłku macierzyńskiego za dalszy okres urlopu rodzicielskiego.

W konsekwencji sąd uwzględnił odwołanie w całości i w oparciu o treść art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. i orzekł o przyznaniu ubezpieczonej prawa do zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego za okres od 23 maja 2022 r. do 1 stycznia 2023 r.

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)

(...)

30.03.2023 r.

Sędzia Joanna Szyjewska-Bagińska